

SCI-CONF.COM.UA

SCIENTIFIC RESEARCH IN THE MODERN WORLD

**PROCEEDINGS OF V INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
MARCH 9-11, 2023**

**TORONTO
2023**

SCIENTIFIC RESEARCH IN THE MODERN WORLD

Proceedings of V International Scientific and Practical Conference

Toronto, Canada

9-11 March 2023

Toronto, Canada

2023

UDC 001.1

The 5th International scientific and practical conference “Scientific research in the modern world” (March 9-11, 2023) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2023. 471 p.

ISBN 978-1-4879-3795-9

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Scientific research in the modern world. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2023. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/v-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-scientific-research-in-the-modern-world-9-11-03-2023-toronto-kanada-arhiv/>.

Editor

Komarytsky M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: toronto@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua/>

©2023 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2023 Perfect Publishing ®

©2023 Authors of the articles

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕРБАЛЬНОЇ АГРЕСІЇ МОЛОДІ

Шиделко Анна Володимирівна

канд. соціол. наук, доцент
доцент кафедри соціально-поведінкових
гуманітарних наук та економічної безпеки
Інститут управління психології та безпеки
Львівський державний університет
внутрішніх справ

Чмир Софія Михайлівна

студентка 4 курсу
спеціальності 053 «Психологія»
Інститут права, психології та інноваційної освіти
Національний університет «Львівська Політехніка»

Анотація. У статті здійснено психологічний аналіз проблеми вербальної агресії молоді особистості. Висвітлено причини вживання лайливих слів. Розкрито рівні соціальної профілактики вербальної агресії: загальносуспільний, мікросоціальний та індивідуальний. Констатовано, що найважливішим з усіх превентивних заходів вербальної агресії є власний приклад сімейного оточення. Особистий приклад батьків у прояві своїх емоційних станів – буде провідним і ґрунтовним для первинної орієнтації власної вербальної поведінки молоді особистості у соціумі.

Ключові слова: вербальний, агресія, лайка, профілактика, молодь, особистість.

З початком війни в Україні вербальна агресія стала звичним явищем у порівнянні з мирним часом. Нецензурні вислови, матюки, лайка, знецінена лексика – на думку фахівців у галузі психології, виконують важливу функцію психологічного характеру. Функція полягає у прояві свого негативно-емоційного стану, який знаходиться поза нормою. У такому дистресі людині важко підібрати нормативну лексику, а нецензурні слова, лайка яскраво

підсилюють надзвичайний емоційний стан. Вважаємо, що заявлена проблема є актуальна і на часі.

Вербальна агресія – це поведінкові патерни, які проявляються у словесних образах, приниженнях, насмішках, погрозах, саркастичних жартах щодо іншої особистості. Вербальна агресія може супроводжуватися ще й спеціальними непристойними жестами та мімікою. Означене свідчить про прояв низької культури та етики поведінки у соціумі й міжособистісній взаємодії.

Агресивна поведінка характеризується віковою та статевою специфікою, певною динамікою та циклічністю. Кожен окремий прояв агресивної відповіді зазвичай є результатом складної взаємодії біологічних, фізіологічних, психологічних і соціальних детермінант. Основну роль у виникненні та формуванні агресивних дій та їх реалізації відіграють ситуаційні фактори. Основними факторами, що призводять до агресивних реакцій у молоді, є:

- особистісна орієнтація та особливості самосвідомості (низький рівень моральної сформованості, низька самооцінка та ступінь домагань);
- особистісно-психологічні (емоційна лабільність, високий рівень особистісної тривожності, низький рівень особистісної тривожності інтелектуального розвитку, неспроможності формувати контрольовану поведінку та прогнозувати її наслідки);
- психосоціальні передумови функціонування особистості, які можна об'єднати у відповідні характерні ознаки для підлітків, що схильні до агресивних реакцій, симптом, комплексів.

Психологічними особливостями прояву словесної агресії серед молоді є: емоційна зарядженість поведінкових реакцій, експансивний характер реагування на обставини, а також готовність до застосування афективної агресії. Особистість використовуючи словесну агресію в спілкуванні, намагається самоствердитись в колективі, також агресія виступає засобом задоволення потреби особистості у спілкуванні [1]. Агресивні прояви в поведінковому вираженні несуть у собі потенційну або завдану шкоду, при

цьому рівень завданої шкоди залежить від агресора та від того, на кого вона спрямована. Прояви агресії виражаються у двох формах: фізичній та словесній [2].

Словесна лайлива форма більш залучена у життєдіяльність особистості. Коли проходиш повз групу молодих людей стаєш випадковим свідком звичайної розмови, проте зі значною кількістю вставних лайливих слів, і почуте справляє негативне враження. Тим більше враховуючи ситуаційний фактор війни, особистість не звертає увагу, як виражається, і вживання лайки, що раніше було табу, на тепер стало нормою висловлення власної позиції у суспільстві. Болючим є те, що ніхто не звертає увагу на цей феномен, саме тому відбувається певна культурна деградація нації. Цей процес може стати звичним, якщо не докласти певних зусиль і серйозно поставитись до цієї проблеми, застосовуючи первинну соціальну профілактику вербальної агресії у молодіжному середовищі фахівцями (педагогами, психологами, вихователями), а також у родинному колі.

Соціальна профілактика вербальної агресії ґрунтується на тріаді: загальносуспільного, мікросоціального та індивідуального рівнів.

Загальносуспільний рівень сприяє запобіганню та розв'язанню проблем, що пов'язані з негативними соціальними явищами на загальнодержавному рівні, тобто на рівні найвищих законодавчих і виконавчих органів держави, які формують соціальну політику, здійснюють соціальний захист вразливих верств населення та надають їм різні соціальні послуги через державні інституції, громадські організації та релігійні громади [3, с. 88].

Проводячи виховні просвітницькі заходи із молоддю, на означеному рівні, варто наголосити, що згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення, публічне вживання нецензурної лайки може розцінюватися як дрібне хуліганство (Стаття 173), що карається штрафом або адміністративним арештом [4].

Превентивні заходи зазначеного рівня повинні бути організовані таким чином, щоб різними способами запобігати деструктивній поведінці та

впливати, перш за все, на особистість, яка розвивається. Така діяльність реалізується через соціальну політику, що визначає пріоритетні суспільні цінності й соціальні норми, характер розвитку молодіжного середовища та моделі нормативної поведінки, а це впливає на соціальну орієнтацію особистості [3].

Мікросоціальний рівень профілактично-виховної роботи характеризується своїм впливом на «мікросоціум» (тобто сім'ю, родину, шкільне оточення молоді особистості, групу його ровесників тощо). Робота на цьому рівні є дуже важливою, оскільки родина й найближче оточення здатні вплинути на ймовірність проявів словесної агресії у поведінці молоді людини. Серед профілактичних заходів цього рівня, це – тематичні батьківські збори, сімейні консультації, забезпечення батьків відповідною літературою, спонукання їх до глибинного пізнання та контролювання кола спілкування дитини, способів проведення нею вільного часу [3, с. 90].

На особистісному (індивідуальному) рівні – профілактична робота передбачає вплив на конкретного представника цільової групи, сфокусований так, щоб не допустити до проявів вербальної агресії, а сприяти формуванню тих якостей особистості, які спрямовані на реалізацію здорового способу життя з використанням правових, соціальних, психологічних, медичних та інших засобів впливу [3, с. 93].

Сучасна психологія констатує, що найважливішим з усіх превентивних заходів вербальної агресії є власний приклад сімейного оточення. Особистий приклад батьків у прояві своїх емоційних станів – буде провідним і ґрунтовним для первинної орієнтації власної вербальної поведінки молоді особистості у соціумі.

Отже, зауважимо, що найпоширенішими організаційними формами соціально-педагогічної роботи у напрямі соціальної профілактики вербальної агресії є: інформаційні (зібрання, пресконференція, презентації, виставки), навчальні (бесіди, лекції, практикуми, заняття, тренінги), методичні (семінари, круглі столи), дослідницькі (опитування, анкетування, тестування) тощо.

Основними завданнями превентивної діяльності, спрямованої на зниження вербальної агресії, є:

- 1) показати особистості як виявляти гнів і реагувати на негативні ситуації в цілому соціально прийнятними способами;
- 2) навчити молодь навичкам самоконтролю та керуванням власним гнівом (тренінги, вправи, психологічні задачі);
- 3) формування конструктивних моделей поведінки та основи спілкування в проблемних ситуаціях молоді;
- 4) використання технік релаксації для усунення надмірної емоційної напруги та особистісної тривожності у молоді;
- 5) розвиток у молоді позитивної самооцінки;
- 6) розвиток розуміння власних емоцій;
- 7) уміння розуміти світ і почуття інших, а також розвивати емпатію.

Перелічені завдання містять рекомендаційний характер, проте вони матимуть позитивний ефект, якщо будуть проводитися систематично з молоддю аудиторією, а також спеціально підготовленими для такої діяльності фахівцями.

Підсумовуючи зазначимо, що невпевненість у собі, незнання тих чи інших ситуацій в яких опиняються молоді люди, провокують їх до вживання вербальної агресії, щоб таким чином самоствердитися серед своїх однолітків і в тій ситуації в якій вони знаходяться. Наголосимо, що вербальна агресія деструктивно впливає на емоційно-вольову сферу молоді, молоді, дорослого, на її когнітивні процеси, порушує адаптаційні ресурси, обмежує соціальну взаємодію. Водночас за переконаннями психологів, якщо ненормативну лайку використовувати вкрай рідко, і у певних нестандартних випадках, то вона має знеболювальну дію.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кісіль З. Р. Психологічні особливості агресивності у підлітковому віці. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/1121/1/15kzrupv.pdf>.

2. Дубешко Є. В. Психологічні особливості агресивної поведінки підлітків. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/54083/1/%D0%94%D1%83%D0%B1%D0%B5%D1%88%D0%BA%D0%BE%20%D0%84.%D0%92.%20%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%82%202019.pdf>.

3. Шиделко А. В. Соціальна профілактика статевої деморалізації неповнолітніх дівчат в Україні та в Польщі: монографія. Київ, 2015. 208 с.

4. Шевченко О. М., Талько О. Б. Психолого-культурологічні аспекти вживання ненормативної лексики у молодіжному середовищі. *Молодий вчений*. Вип. 3 (43), 2017. С. 280-283.